

DOI No: <http://dx.doi.org/10.14225/Joh814>

İNCİLLERDE HZ. İSA'NIN CİN ÇIKARMA MUCİZESİNE ELEŞTİREL BİR YAKLAŞIM

Azize UYGUN*

Özet

Makale, İncillerde Hz. İsa'nın mucizesi olarak da sunulan, antik dönemden başlayarak modern toplumlarda hala varlığını sürdüren cin çıkarma uygulamasıyla bazı hastalıkların tedavi edilmesi yöntemini eleştirel bir bakış açısıyla ele almaktadır.

Bu hastalıkların antik Mezopotamya döneminde de benzer sebeplerle yani cinlerin veya kötü ruhların insanı ele geçirmesiyle veya onların müdahaleleriyle ortaya çıktığına inanıldığı görülür. Bu nedenle makalede öncelikle İncillerdeki cin çıkarma örnekleri ele alınarak cinlerin kovulması yöntemiyle tedavinin kaynağı olan antik dönem uygulamalarıyla karşılaştırmaları yapılacaktır. Sonrasında son dönem Hıristiyan dünyasındaki cin çıkarma uygulamalarının durumuna bakılacak ve İncillerde anlatılan cin çıkarma yöntemiyle hastalıkları tedavi etme hikayelerindeki hastalık çeşitlerini günümüz tıbbi bilgilerle kıyaslayarak konuya açıklık getirilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Cin çıkarma, Kötü Ruh, Hz. İsa, İncil.*

A Critical Approach To Miracle Of The Exorcism Of Jesus In Bibles

Abstract

This paper examines critically the methods of treatments of some diseases by the exorcism which have existed from ancient times to modern societies.

These diseases are believed to occur with similar reasons like possession of people by demons or evil spirits and their intervention during the period of ancient Mesopotamia. Therefore, the examples of exorcism in the Bible with practices of ancient times will be compared in this paper. Afterwards the practices of exorcism in modern Christianity will be examined and the types of diseases in narrations of

* Yrd. Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Dinler Tarihi ABD, e-mail: azizeuygun@sdu.edu.tr.

treatments with the Biblical exorcism methods will be compared with the recent medical informations and thus the subject will be put forward.

Keywords: *Exorcism, Evil Spirit, Jesus, Bible.*

Giriş

İnsanların var olmasıyla birlikte ortaya çıkan ister eski, ister çağdaş, ister ilkel ya da gelişmiş olsun bütün dinlerdeki dinsel inançlarda çeşitli tinsel varlıklara inanılmış ve onların olağanüstü güçlere sahip olduğu düşünülerek bu varlıklar kutsallaştırılmış; onlarla iletişim kurabilecek kimi yöntem ve ilkelere başvurulmuştur. Tinsel varlıkların tek tanrılı dinlerde iyi olanları melek, kötülerini de şeytan benzeri varlıklar olarak görülmüştür. Bir tinsel varlık olarak cinlerin ise çoğu toplumlarda hem iyi hem de kötülerinin bulunduğu ve antik dönemden bugüne kadar var olduklarına inanılmıştır.

Cin inançları hakkındaki Babil ve Asur dönemi malzemeleri oldukça zengin olmakla beraber hemen hemen bütün dini literatür bilhassa büyüsel metinler bu tür inançlarla doludur. Cinler, insanlar ve ilahlar arasında tasviri çok zor gizemli varlıklar olarak dolaşırlar. Bu tasvirler günümüz cin tasvirlerini de etkilemiştir. Öyle ki, günümüz Yahudi, Hıristiyan ve Müslüman dünyasının inandığı cin tasavvurlarında da iyi ve kötü cinler bulunmakta ve bazı cinlerin üç dini kültürde de benzer özelliklere sahip olduğu görülmektedir.

Antik dönemde cinler bazen Anu'nun oğulları sayılır bazen de Ea'yla veya genellikle Nergal'le ilişkilendirilirler. Çoğunlukla tanrı elçileri durumundadırlar. İlahlar dini temsil ederken cinler de kötülüğü temsil etmişlerdir.¹ Mezopotamyalılara göre tabiat ruhlarla, cinler ve şeytanlarla doludur.² Onların tasavvurlarına göre kendilerine kurban sunulmadığı için bu varlıklar azgınlık ve sapkınlık ederek, su baskınları, depremler meydana getirmişler, bazıları da hastalıkları getirerek ölüm ve akıl hastalıklarına sebep olmuşlardır.³ Bu hastalıkların dışında sara hastalığı, ateşli hastalıklar, salgın hastalıklar ve sıtma gibi hastalıkların sebebi cinler olarak görülmüştür.

Daha çok antik dönem inancı olan cinlerin hastalıklara sebep olduğu düşüncesini İncillerde, Hz. İsa'nın hastaları tedavi etme yöntemlerinde de

¹ Ernst Zbinden, *İslâm'da ve Eski Ortadoğuda Cin ve Ruh İnançları*, Ter: Ekrem Sarıkçıoğlu, Yeni Ufuklar Neşriyat, Samsun 1994, s.119.

² Aydın Sayılı, *Mısırlılarda ve Mezopotamyalılarda Matematik, Astronomi ve Tıp*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1982, s. 130.

³ Ekrem Sarıkçıoğlu, *Din Fenomenolojisi, Dinlerin Mahiyeti ve Tezahür Şekilleri*, Fakülte Kitabevi, Isparta 2011, s. 284.

görmekteyiz. İncillerde bu tür hastalıkların tedavisi için cin çıkarma usulü kullanılmıştır. Hz. İsa'nın bir mucizesi olarak görülen bu uygulamanın yöntemi ise Hz. İsa tarafından seçilen 12 Havarisine de öğretilmiştir. Hz. İsa onlardan dünyanın her tarafına yayılarak cinleri çıkarmalarını istemiştir.

Makalede Hz. İsa'nın İncillerdeki cin çıkarma usulleri, cin çıkararak tedavi ettiği hastalık türleri tespit edilerek, bu uygulamanın antik dönemdeki yeri ve günümüzdeki kiliselerin Hz. İsa'nın uygulamalarına bakışından hareketle günümüz modern toplumundaki tıbbi bilimlerin hastalıklar hakkındaki yaklaşımları ortaya konulacak ve İncillerdeki cin çıkarma örneklerinin analizi yapılmaya çalışılacaktır.

A) Hz. İsa'nın Cinleri Çıkarma Yöntemleri

Hz. İsa İncillerde, cin çıkararak hastaları tedavi etme yönteminin dışında diğer hastalıkları tedavi için dile tükürme, sağır olan hastanın kulağına parmak sokma,⁴ çamur yapıp kör olan adamın gözüne sürme⁵ veya körün gözlerine tükürüp ellerini üzerine koyma⁶ ya da sadece körlerin gözlerine dokunma,⁷ hastanın üzerine ellerini koyma,⁸ yağ sürme⁹ ve dua¹⁰ gibi çok farklı usuller kullanmıştır. O, bazen hastaları yanına getirterek, bazen kendisi hastanın yanına giderek, bazen de hastayı görmeden uzaktan tedavi eder. Bazı zamanlarda ise toplanan insanların kendisine dokunmalarına izin vererek hastaların grup olarak iyileşmelerini sağlar.¹¹

İncillerde Hz. İsa'nın mucizesi olarak gösterilen hastalıkları tedavi etme uygulamaları arasında bazı hastalıkların ortaya çıkmasına cinlerin sebep olduğunu gösteren kısımlara da yer verilmiştir. Hz. İsa cinli hastayı hastanın içindeki cine bağırarak, cini azarlayarak,¹² hastaya dokunarak,¹³ duayla¹⁴ veya cinin çıkmasını emrederek¹⁵ tedavi etmiştir. Bu uygulamalardan bazılarında ise

⁴ Markos 7:33.

⁵ Yuhanna 9:13-15.

⁶ Markos 8:23.

⁷ Matta 9:29.

⁸ Markos 6:5.

⁹ Markos 6:13.

¹⁰ Matta 17:14-21.

¹¹ Markos 7:53-56; Luka, 6:19.

¹² Luka 4:35; Matta 17:18.

¹³ Markos 6:5.

¹⁴ Matta 17:14-21.

¹⁵ Luka 4:35.

hastalığın sebebi olan cinin uzaklara kovulması için Hz. İsa'nın, cinin veya tanrının ismiyle cine basit bir emirle "git" dediği, böylece cin ve hastalığın hastayı terk ettiği görülür.¹⁶ Cinleri çıkarmada kullanılan en etkili ve önemli yöntem ise Hz. İsa'nın ismini anarak cine çıkmasını söyleme usulüdür.

B) Hz. İsa'nın Adıyla Cinlerin Çıkarılması

Hz. İsa'nın yardımcı olarak yanında bulundurmamak, tanrı sözünü duyurmaya göndermek gibi amaçlarla seçtiğini söylediği 12 Havarî'nin,¹⁷ Hz. İsa'nın yetkisiyle¹⁸ cinleri kovduklarından bahsedilmektedir. İncil'de "*İsa onikileri yanına çağırıp onlara bütün cinler üzerinde ve hastalıkları iyileştirmek için güç ve yetki verdi*"¹⁹ denilmektedir. İsa ve Havariler her yeri dolaşarak hastalıkları iyi etmeye ve cinleri kovmaya çalışmışlardır. Bir yerde yetmişlerin sevinç içinde Hz. İsa'ya "*Ya Rab, senin adını andığımızda cinler bile bize boyun eğiyor,*"²⁰ dedikleri ve şaşkınlıklarını gizleyemedikleri dikkati çekmektedir. Seçilen Havarilerin görevleri arasında yer alan hastalıkları tedavinin bir çeşidi olan cin kovma yönteminin bir benzeri olarak antik dönemdeki tedavi örneklerinde de büyük Tanrıların, cinlerin ve kutsal şahsiyetlerin isimlerinin kullanılarak hastalığın kovulması veya ondan korunma usulünün yaygın bir şekilde kullanıldığı görülür.²¹

İncilin bir başka kısmında yine Hz. İsa, "*Gittiğiniz her yerde göklerin egemenliğinin yaklaştığını duyurun. Hastaları iyileştirin, ölüleri diriltin, cüzzamlıları temiz kılın, cinleri kovun,*"²² demiştir. Yine benzer bir şekilde Hz. İsa Havarilere, "*Dünya'nın her yerine gidin müjdeyi bütün yaratılışa duyurun,*"²³ demektedir ve iman edenlerde görülecek belirtileri: "*Benim adımla cinleri kovacaklar, yeni dillerle konuşacaklar, yılanları elleriyle tutacaklar. Öldürücü bir zehir içseler bile, zarar görmeyecekler. Ellerini hastaların üzerine koyacaklar ve hastalar iyileşecek*"²⁴ şeklinde sıralamaktadır. Hz. İsa, iman edenlerin sahip olacağı özel yetenekler arasında kendi adıyla cinleri kovmaya da

¹⁶ Paul Mirecki&Marvin Meyer, *Magic and Ritual in the Ancient World*, Brill, Volume 141, Leiden-Boston-Köln 2002, s.118.

¹⁷ Matta 10:1-2; Markos 3:14-19; Luka, 9:1-2.

¹⁸ Matta 7:22; Markos 3:13-19.

¹⁹ Luka, 9:1-6; Matta, 7:22.

²⁰ Luka, 10:17.

²¹ Mirecki& Meyer, , s.118.

²² Matta, 10:7-8; Markos 6:6-7

²³ Markos, 16:15.

²⁴ Markos, 16:16-18.

İncillerde Hz. İsa'nın Cin Çıkarma Mucizesine Eleştirel Bir Yaklaşım

yer vermekte hatta bazı ifadelerden anlaşıldığına göre iman edenler ölümsüz olmaktadır.

Diğer bir taraftan da Hz. İsa'nın hastaları iyi etmesinin yanında, cinleri kovma mucizesinin²⁵ diğer insanlar tarafından da uygulanabildiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre İncillerde yer verilen bir olayda Hz. İsa'nın öğrencilerinin aralarında kimin en büyük olduğunu tartıştıkları sırada Yuhanna Hz. İsa'ya gelerek “*Efendimiz, Senin adına cin kovan birini gördük ama bizimle birlikte seni izlemediği için ona engel olmaya çalıştık,*” der. Bunun üzerine Hz. İsa “*Ona engel olmayın, size karşı olmayan sizden yanadır,*”²⁶ demektedir. Burada Hz. İsa'nın kendi mucizesi olarak gösterilen hastaları iyileştirme ve cin çıkarma yeteneğini Havarilerine öğretmesinin yanında yalancı peygamber olabileceği anlaşılan bir adamın da aynı yöntemi kullandığı görülmektedir. Bu durum Hz. İsa'ya Havariler tarafından haber verilmekte, Havariler bu adama engel olsa da Hz. İsa dokunmamalarını söylemektedir. Buradan hareketle bir mucizenin bir kimseden başka birine yani havarilere aktarılabilirdiği, hatta imansız bir adamın dahi bu mucizeyi gösterebildiği anlaşılmaktadır. Oysa Hz. İsa Havarilerini bu işi yapabilmeleri için özel olarak seçmiş, eğitmiş ve onlar bu konuda seçkin insanlar arasına girmişlerdi.²⁷ Yine kendisi ve havarilerinin dışında bu işle uğraşanların olduğunu gösteren başka bir örnekte Hz. İsa cinlenmekle suçlanmakta ve bu suçlamalara “*ben cinleri tanrının eliyle çıkarıyorum peki sizin adamlarınız kimin eliyle çıkarıyor*”²⁸ demektedir.

İncil’de geçen metinlerden cin çıkarma işleminin aslında Hz. İsa'nın bir bakıma sünneti olduğu, dünyanın her yerinde yapılması için emir verdiği ve antik dönemdeki bazı tedavilerde tanrının veya büyük şahsiyetlerin isminin kullanılması gibi İncil’de de Hz. İsa'nın sadece isminin duyulmasının bile cinlerin, hasta bedenden çıkmasında yeterli olduğu görülür.

C) Hz. İsa'nın Cinlenmekle Suçlanması

İncil’de bir takım insanların ve Ferisilerin Hz. İsa'nın, cinleri, cinlerin önderi olduğu söylenen Baelzevul’un emriyle çıkardığını söyledikleri

²⁵ Gene Taylor, *Jesus the Miracle Worker; A Series of Sermons on the Miracles of Jesus*, <http://www.centervilleoad.com/downloads/sermons/miracles.pdf>, 17.12.2015; Mark R. Saucy, *Miracles and Jesus Ploclamation of the Kingdom of God, Bibliotheca Sacra 153, Dallas Theological Seminary*, (July-September 1996), pp. 281-307, s.284, 287.

²⁶ Matta 7:22; Markos, 9, 38-41; Luka, 9:49-50.

²⁷ Markos, 3:13-19.

²⁸ Luka, 11:17-20.

suçlamalar yer alır. Bu suçlamalar daha çok ilk üç İncil olan Matta, Markos ve Luka'da bulunmaktadır. Yuhanna İncilinde ise Baelzevul'un emrinde olarak değil, Hz. İsa'nın kendisi cinlenmiş olarak görülür ve cinlerin çıkarılması yoluyla hastaların tedavi edilmesi uygulamalarına detaylı bir şekilde rastlanılmaz. Hz. İsa'nın sözlerini kendi mantıklarına göre doğru bulmayan Yahudilerin ona "onu cin çarpmış, o delidir; niçin onu dinliyorsunuz?"²⁹ diyerek etrafındakilerin dağılmasını ve kimsenin onu dinlememesini sağlamaya çalıştıkları yazılmaktadır.

Suçlamaların yapıldığı bir örnekte Hz. İsa, Baelzevul'la ilgili olarak kendini savunmak amacıyla oradakilere şunları söyler: "*Kendi içinde bölünen ülke yıkılır, kendi içinde bölünen ev çöker. Şeytan da kendi içinde bölünmüşse, onun egemenliği nasıl ayakta kalabilir? Siz, benim Baalzevul'un gücüyle cinleri kovduğumu söylüyorsunuz. Eğer ben cinleri Baalzevul'un gücüyle kovuyorsam, sizin adamlarınız kimin gücüyle kovuyor? Sizi bu durumda kendi adamlarınız yargılayacak. Ama ben cinleri Tanrı'nın eliyle kovuyorsam, (Matta'da Tanrı'nın ruhuyla denilir) Tanrı'nın Egemenliği üzerinize gelmiş demektir.*"³⁰ Buradaki ifadelerden Hz. İsa'yı cin çarpmakla, cinlerin esiri olmakla suçlayan insanlara cevap verirken, kendi uygulamasının tanrı adına yapıldığını söyleyerek diğerlerinden farklı olduğunu ortaya koymaya çalıştığı görülür.

İncillerde halk tarafından, Hz. İsa'nın cinlenmiş olduğunun söylenildiği bir yerde Hz. İsa'nın yaptıklarını duyan yakınlarının "Aklını kaçırmış" diyerek O'nu almaya geldiklerini ve Yeruşalim'den gelen din bilginlerinin, "*Baalzevul O'nun içine girmiş*" ve "*Cinleri, cinlerin önderinin gücüyle kovuyor*"³¹ dediklerini, buradan da yakınları ve etrafındakiler tarafından Hz. İsa'nın tavırlarının normal karşılanmadığını, garipsendiğini anlıyoruz. Bu örneklerin dışında İncillerin bazı yerlerinde Baalzevul'a hizmet ettiği ve cinlenmiş olarak suçlandığı cümlelerin benzerlerine³² rastlamak mümkündür.

D) İncillerde Yedi Cin İnancı

İncilin anlatımlarından Hz. İsa'nın daha önce Mecdelli Meryem'den yedi cini kovduğunu,³³ Mecdelli Meryem'in ve kötü ruhlardan, hastalıklardan kurtulduktan sonra birçok kimsenin de Hz. İsa'ya yardım ettiğini

²⁹ Yuhanna, 7:20; Yuhanna 8:48; Yuhanna, 10:21.

³⁰ Matta 12: 25-28; Luka, 11:17-19.

³¹ Markos, 3:21-22.

³² Matta 12:24; Markos 3:22; Luka 11:15; Yuhanna 10:20-21; Yuhanna 7:20; Yuhanna 8:48-52.

³³ Markos, 16:9-11.

İncillerde Hz. İsa'nın Cin Çıkarma Mucizesine Eleştirel Bir Yaklaşım

öğrenmekteyiz.³⁴ Bir yerde de Hz. İsa, insanın bedeninden çıkan cinin veya çıkarılan ruhun kendinden daha kötü yedi arkadaşı ile birlikte geri gelerek vücuda yeniden yerleşeceğini ve o kişiyi daha kötü bir şekilde hasta edeceğini söylemektedir.³⁵

Matta, Markos ve Luka'da geçen bu ifadelerde 7 sayısı dikkat çekmekte ve Mezdelli Meryem'den çıkarılan cinden ve bu cinin geri yedi arkadaşıyla eve döndüğünden bahsedilmektedir. Büyük bir ihtimalle de bu cümlelerde ruh ve cinlerin sayısının yedi olarak verilmesi tesadüfi değildir. Yedi cin inancının kökeni antik döneme kadar uzanmaktadır.

İlkel topluluklarda hastalıkları iyileştirme usullerini kullanan din adamları ve yarı hekim büyücüler bulunmuştur. Tarih öncesi dönemin insanı hastalıklara ruhsal bir olay olarak bakmış ve hasta insanın ruhsal bir düşüşte olduğu ya da cinler veya kötü ruhlar tarafından ele geçirildiği düşünülmüştür.³⁶ İnciller de bu varlıklar için bazen kötü ruh bazen de cin ifadesini kullanır. Kötü ruh ve cinler başlangıçta kısmen menfi tabiat ruhları ve kısmen ölü ruhları olarak ayrılmışlardır.³⁷ Mezopotamya'da isimlendirildiği şekliyle kötü ruh tabirini de kullanan İncillerdeki yedi cin/yedi kötü ruh inancı, ilk olarak Babil ve Asur dönemlerinde daha sonra da ilk dönem Suriye ve Filistin'de görülür.³⁸ Anlam itibariyle cin, melek ve şeytanın her üçünü de kapsayan bu ruhi varlıklar yedi gruba ayrılmışlardır.³⁹

Günümüzde de büyüsel formüllerin içerisine yerleştirilmiş yedi cin kralının isimleri yer almaktadır. Kuzey Afrika muskasında yer alan yedi cinin isimleri Mîmûn (Şans), Abyad (Beyaz), Şemhûreş, Barkân (Şimşek), Ahmar (Kırmızı), Murrah (muhtemelen Acılı) ve Muzhip (Tezhipçi, Altınlayıcı) şeklindedir.⁴⁰ Cin krallarının Mısır'daki isimleri ise Tariş (güvercin), Kasura (aslan veya bir kedi uluhiyeti), Zoba (Arapça Zoba'ah, kasırgaya uyuyor), Mîmûn (saadet ve maymun), Barâkan (şimşek), el-Ahmar (kırmızı) ve el-Ebyad

³⁴ Luka, 8:2-3.

³⁵ Matta, 12:43-45; Luka, 11:24-26.

³⁶ R. Campbell Thompson, *The Devils and Evil Spirits of Babylonia*, Luzac and Co., London 1903, Vol. I, s. XXIV; Dan Mayer, *A Brief of Medicine and Statistics*, Cambridge University Press, Essential-Based Medicine, s.2, www.cambridge.org, 30.09.2015.

³⁷ Karel van der Toorn&Bob Becking vd., *Dictionary of Deities and Demons in the Bible*, William B. Eerdmans Publishing Company Cambridge UK 1999, s.238.

³⁸ Thompson, *The Devils and Evil Spirits of Babylonia*, Vol. I, s. XXXVIII-XLIV; R. Campbell Thompson, *Semitic Magic, It's Origins and Development*, Luzac&Co., London: 1908, s. 47-50.

³⁹ Ali Erbaş, *Melekler Alemi (İlahi Dinlerde Melek İnancı)*, Nun Yayıncılık, İstanbul 1998, s. 53.

⁴⁰ Zbinden., s. 30.

(beyaz)dır. Baştan üç isim Mısır büyülerinde de kullanılan isimlerdir ve yedi adet oldukları görülür.⁴¹

Konu olarak ölüm ve vebadan bahsedilen Erra Epic destanının ilk tabletinde gök tanrılarının kralı Anu ile yeryüzünün (ana) ilişkisi sonucu kutsal yedinin, yedi tanrının olduğu söylenir. Bunlara Sibitti denilmiştir. Hastalık ve kötü talihten sorumlu tutulan bu yedilerin, yedi tanrı grubu veya yedi cin olduğu düşünülmüştür.⁴² Yedi kader tanrısına hizmet eden üç cinden de bahsedilir.⁴³ Yedi bazen cinler için, bazen tanrılar için bazen de melekler için kullanılır.

Sümer ve Akadça ile yazılmış iki dilli büyü metinlerinde Marduk ve babası Ea arasında geçen bir konuşmada ölümler aleminde olduğu söylenen yedinin kendilerine yaklaştığı ve Yüce Eridu'nun büyüsel formülleri ve Ea'nın ismiyle ruhlardan koruduğu düşünülen asanın kullanılarak asanın iki ucunun ateşe sürülmesi ve bu şekilde o yedilerin hastaya yaklaşmasının engellenmesiyle ilgili bir metin de yer almaktadır.⁴⁴

Babil'de ise kötü ruhlar grup başlarının isimlerine göre birçok sınıflara ayrılmıştır. Fakat çoğu kez yedi kısma ayrılırlar. Yedinin tasvir edildiği, büyülü sözler ve formüllerin yer aldığı birçok şiir⁴⁵ ve onlara karşı hazırlanan pek çok büyü formülleri de bulunmaktadır. Babil'in ilk dönem büyüsel metinlerinde

⁴¹ Zbinden, s. 14.

⁴² Markham, J. Geller, *Ancient Babylonian Medicine Theory and Practice*, Wiley Blackwell Publication, UK, 2010, s.146-147.

⁴³ Tallay Ornan, Expelling Demons at Nineveh: On the Visibility of Benevolent Demons in the Palaces of Nineveh, *British Institute for the Study of Iraq*, Iraq, Vol. 66, Part One (2004), pp. 83-92, s.90.

⁴⁴ Geller, *Ancient Babylonian Medicine Theory and Practice*, s.27-28.

⁴⁵ Yedilere karşı en çok bilinen büyüsel şiir şöyledir:

Onlar yedi'ler mi? Onlar yediler mi?

Okyanusun derinliklerinde ki yediler mi?

Gökyüzündeki emir kulu onlar mı?

Okyanusun derinliklerinde beslenen

Ne erkek, ne dişi olan onlar mı?

.....

Yediler üzerine yazılmış olan bu şiire göre yediler, rüzgarın dolaşması gibi dolaşırlar, onların karısı ve çocukları yoktur, merhamet bilmezler, dua ve niyaza kulak vermezler. Şiire göre yedilerden ilkinin güney rüzgarı olduğu, ikincisinin ağzı açık bir ejderha, üçüncüsünün amansız bir leopar, dördüncüsünün kötü bir yılan, beşincisinin azgın bir hayvan, altıncısının ne olduğuyla ilgili bu kısım okunamamıştır, yedincisinin de kötü bir fırtına olduğu söylenir. (Thompson, Vol.I, s.XLII-XLIII; Zbinden, s.119).

kadınların erkeklerden üretildiğine inandıklarına dair kayıtlar da bulunur. Erkekten olan kadının yedi kötü ruhu doğurduğuna inanıldığı kaydedilmiştir.⁴⁶

Bu yedi ruh veya cin çeşitli şekillerde ve formlarda diğer semitik ülkelerin efsanelerinde de görülür. Bunlara göre ise onlar, yılan gibi karnının üzerinde sürünebilir, av köpeği sürüleri gibi dillerini çıkarırlar. En yüksek ve en kalın duvarların arasından güçlü bir akıntı gibi geçebilirler, hiçbir kapı onların geçmesini engelleyemez.⁴⁷ Onlar fırtına bulutları üzerinde koşuştururlar. Karşılaştıkları herkesin huzurunu kaçıır; huzursuzluk, karışıklık ve dünyada bozulmayı getirirler. Öyle saldırganlardır ki insanları evlerinden kovarlar, babasının evinden oğlunu, kümeslerinden güvercinleri, yuvalarından kuşları, deliğinden kırlangıcı kovarlar,⁴⁸ ağıl ve sığır barınaklarını vururlar.⁴⁹

Yine tabletlerde kötü ruhlardan korunmak amacıyla yapılan dualarda yedilere hitaplara yer verilmiştir ve bunlara yedi tanrı, yedi cin, yedi şeytan, zulmün yedi cini, yeryüzündeki ve gökyüzündeki yedi, yedi ruh, yedi hayalet, yedi kötü ruh, asıl cennetin/göğün yedi tanrısı, asıl yerin/gökyüzünün yedi tanrısı, yedi soyguncu tanrı, yedi güçlü tanrı, yedi kötü tanrı, yedi kötü cin gibi isimlerle hitap edilmiştir.⁵⁰

Başka bir yerde ise Yedilerin, Sunset Dağında doğdukları ve Dawn dağında büyüdükları söylenir. Onların yeryüzünün mağaralarına, ıssız yerlere, gökyüzünde ve yeryüzünde bilinmeyen yerlere yerleştiğinden bahsedilir.⁵¹ Yedi dişi cinin ise Hz. Süleyman'a Lidya'da Olympus dağında yaşadıklarını söylediklerinden bahsedilir.⁵²

Hz. İsa'nın Mecdelli Meryem'den çıkardığı söylenen ve cinin yedi arkadaşıyla geri dönmesi ifadelerinde kastedilen cinler muhtemelen meşhur olan bu yedi cin/yedi kötü ruhtur.

⁴⁶ A. H. Sayce, *Ancient Monuments of Egypt and Western Asia*, Samuel Bagster and Sons, Limited, London 1888, s.132, c.I.

⁴⁷ Thompson, Vol.I, s.XLII.

⁴⁸ Thompson, Vol.I, s.XLVI.

⁴⁹ Thompson, Vol.I, s.XLII.

⁵⁰ Thompson, s.63-65.

⁵¹ Thompson, s. 191.

⁵² Toorn&Becking vd., s.645.

E) Hz. İsa'nın Cin Çıkarma Usulüyle Tedavi Ettiği Hastalıklar ve İncillerdeki Örnekleri

İncillerde cin çıkarma usulünün kullanılarak hastalıkların tedavi edilmesi antik dönemde de benzer hastalıklar için kullanılmıştır. Daha çok bilgi eksikliğinden dolayı yapılan bu uygulamanın sebebi, antik Mezopotamya döneminde hastalıkların hepsinin bir sebebinin olabileceğinin düşünülmemekle çoğu zaman bunların insanüstü güçlere,⁵³ insanın yasalara aykırı davranışlarda bulunmasına ve büyülü alanla temas kurmasına bağlanmıştır. Hastalığın sebebi her ne olursa olsun, onlara yüklenen ilk nedenler büyüsel düzlemde kalmıştır.⁵⁴ İncillerde açık bir şekilde Hz. İsa'nın göstermiş olduğu söylenen mucizelerden biri belki de en önemlisi hastaları iyileştirmesi ve cinleri çıkarmasıdır; fakat Hz. İsa'nın hastaların cinlerden kurtarılarak tedavi edilmesi uygulamalarında İncillerde yer alan aynı hikayedeki tedavi yöntemlerinde farklılıklar olduğu da göze çarpar. Tedavi edilenlerin bazılarının cinli hastalar oldukları ve hastalıkların da eskilerden beri cinlerle bağlantılı olduğu düşünülen hastalıklar olduğu görülür. Bundan dolayı zaman zaman Hz. İsa'nın tedavi mucizesi ile cinleri kovma, çıkarma uygulaması birbirine karışır.

İncillere göre Hz. İsa cüzzam hastalığı,⁵⁵ sıtma, felç,⁵⁶ körlük,⁵⁷ sağırlık, dilsizlik,⁵⁸ topallık,⁵⁹ sakatlık,⁶⁰ sara,⁶¹ bel fitiği,⁶² vücudun su toplaması,⁶³ kadınların akıntı hastalığı⁶⁴ ve kanama⁶⁵ gibi daha birçok hastalığı tedavi etmiş, yıllardır hasta olanları iyi etmiştir.⁶⁶ Bunların yanında Hz. İsa için havralarında öğreterek ve melekutun müjdesini vazedip halk arasındaki her türlü hastalığı iyileştirdiği, ona çeşit çeşit hastalıklar geldiği ve dertlere tutulmuş bütün

⁵³ Timothy Joseph Collins, "Natural Illnes in Babylonian Medical Incantations", Volume One, *Doctor of Philosophy*, Chicago, Illinois, June 1999, s. 1.

⁵⁴ Mircea Eliade, *Babil Simyası ve Kozmolojisi (Babil)*, Kabalcı Yayınevi, İstanbul 2002, s. 74,75.

⁵⁵ Matta, 8:1-4; Markos 1:40-42; Luka 5:12-13.

⁵⁶ Matta 9:5-7; Markos 2:1-12; Luka, 5:18-25; Yuhanna 5:5-9.

⁵⁷ Matta 9:27-30; Matta 20:29-34; Matta 11:5; Luka 18:35-43; Yuhanna 9:13-15.

⁵⁸ Matta, 9:27-29.

⁵⁹ Luka 7:22.

⁶⁰ Markos 3:1-4.

⁶¹ Luka, 9:37-45; Markos 7:31-35.

⁶² Luka, 13:10-13.

⁶³ Luka, 14:1-4.

⁶⁴ Matta, 9: 20-22.

⁶⁵ Matta 9:20-22; Markos 5:25-29; Luka 8:43-44.

⁶⁶ Luka 13:11; Yuhanna 5:5.

İncillerde Hz. İsa'nın Cin Çıkarma Mucizesine Eleştirel Bir Yaklaşım

hastalıkları iyi ettiği,⁶⁷ hatta ölüyü dirilttiği söylenmiştir.⁶⁸ İncillerde “...*türlü hastalıklara yakalanmış bütün hastaları, acı çekenleri, cinlileri, saralıları, felçlileri, O'na getirdiler, hepsini iyileştirdi,*”⁶⁹ denilmektedir. Bu hastalıklardan sıtma, körlük, dilsizlik, sara hastalığı ve bazı ateşli hastalıkların ise cinlerin etkisiyle ortaya çıktığı ve kötü ruhların, hastalık ruhlarının insanların vücutlarına yerleşmeleri sonucu bu hastalıklara sebep olduğu düşünülmüştür. İncillerde cinleri çıkararak hastaların tedavi edildiği örnekler şöyledir.

Matta, Markos ve Luka'da yer alan bir olayda Hz. İsa, Matta'ya göre iki kişi, Markos ve Luka'ya göre de cinlenmiş olduğu düşünülen bir kişiyi tedavi eder. Olay diğer İncillerde de aşağı yukarı benzer bir şekilde gelişir fakat Markos'da daha detaylı bir şekilde anlatılır. Buna göre Hz. İsa ve öğrencileri Celile'nin karşısında bulunan Gerasalılar'ın memleketine vardıkları zaman kötü ruha tutulmuş bir adam mezarlık mağaralardan çıkıp O'nu karşılar. Bu adam birçok kez zincir ve kösteklerle bağlandığı halde, zincirleri koparmış, köstekleri parçalamış ve hiç kimsenin onunla başa çıkamadığı; gece gündüz mezarlarda, dağlarda bağırıp duran, kendini taşlarla yaralayan bir adamdır.⁷⁰ Hz. İsa cinlenmiş olduğunu düşündüğü adamdan cinleri kovmak ister. Adamın bedenini ele geçirmiş olan cinler çıkmak istemezler ve Hz. İsa'yla anlaşılır. Buna göre Hz. İsa onları uzak ıssız yerlere göndermeyerek, ileride otlayan yaklaşık iki bin civarında olduğu söylenen domuz sürüsüne gönderecektir. Hz. İsa bu cinlere çıkmalarını söyler, cinler o kimsenin bedeninden çıkarlar ve domuz sürüsünün içine girerler. Domuz sürüsünün hepsi dik yamaçtan aşağı koşarak göle atlayıp boğulurlar.⁷¹

Bu olayda içine cin girdiği söylenen adamın bir akıl hastası gibi hareket ettiği görülmektedir. Tedavi yöntemi olarak da cin çıkarma işlemi uygulanmıştır. Çıkan cinlerin sayısının en az domuz sürüsünün sayısı kadar olduğu da anlaşılmaktadır. Çünkü anlaşmaya göre Hz. İsa onları başka bir yere göndermemiş, domuzların içine girenlerin dışında fazladan dışarıda cin de kalmamıştır. Ayrıca domuz sürüsünden de cinlerin içine girmediği ve atlayarak ölmeyen domuz da kalmamıştır. Bu durumda cinlerin sayısı her bir domuzun içinde bir cin olduğu düşünülürse en az iki bindir. Olay içerisinde ise İncil cinli

⁶⁷ Matta 14:23-25.

⁶⁸ Matta 11:5; Markos 5:41-42; Luka 7:11-15; Luka 7:22; Luka 8:47-52; Yuhanna 4:45-51.

⁶⁹ Matta 4:24-25; Matta 21:14; Luka 7:22; Yuhanna 5:3.

⁷⁰ Markos, 5:1-20.

⁷¹ Matta, 8:28-34; Markos, 5:1-13; Luka, 8:26-33.

adamı kurtarmaya odaklandığı için binlerden bahsedilen domuz sürüsünün telef olması ve sahiplerinin mağduriyetleri üzerinde hiç durmaz.

Adamın bedeninden cinlerin çıkıp da hasta iyileştikten sonra adamın Hz. İsa'yla gelmek istediği anlatılır; fakat Hz. İsa adama orada kalması ve insanlara olup bitenleri anlatmasını söyler.⁷² İncil'de anlatılan bu olayda cinlerin ele geçirdiği kimsenin mezarlık mağaralarından çıktığı ve mezarlıklarda dolaştığı dikkati çeker. Mezopotamyalılara göre tabiat ruhlarla, cinler ve şeytanlarla doludur.⁷³ Her evin koruyucu bir cini (ruhu) vardır ve Babilliler tarafından cinler tarla cinleri, mezarlık cinleri olarak gruplandırılmıştır.⁷⁴ Muhtemelen buradaki cinler de mezarlık cinleri olarak ifade edilen gruba işaret etmektedir.

İncillerde olduğu gibi Mezopotamya dönemindeki cinlerin kişinin bedenini ele geçirip zihinlerini kontrol edebildiklerine olan inançtan dolayı o dönemde de akıl hastalıklarının sebebi cin çarpması olarak görülmüştür.⁷⁵ Cinlerin ölümlü olmakla birlikte çok yaşadıklarına, hırsızlık dışında özellikle hastalıklı insanlara musallat olduklarına inanılmış, hatta bazı hastalıklar cinlere göre isimlendirilmiştir.⁷⁶ Bu dönemde akli problemlerin bilişsel yollarla tedavi edilmeye çalışıldığı da görülür.⁷⁷ Kuzey Arabistan bedevileri de cinnet veren ruhlara inanmışlardır. Cinler genellikle hastalık sebebidir ve her akıl hastası da cinlerin esiridir.⁷⁸

Başka bir cin çıkarma hadisesinde ise Hz. İsa kendisine getirilen dilsiz⁷⁹ ve hem dilsiz hem de kör bir cinli hastayı iyi etmektedir. Hastaların Hz. İsa'nın cinleri kovmasıyla görmeye ve konuşmaya başladığı söylenir.⁸⁰ Luka'da bir yerde ise İsa adamın birinden dilsiz bir cini kovuyordu denilmektedir.⁸¹ İlk örnekte cinli hastaların daha öncesinde kör ve dilsiz olduğu anlaşılırken; diğer örnekte cinin dilsiz olduğu görülüyor. Bu durumda bedene giren cin mi insanı

⁷² Markos, 5:18-19; Luka 8:38-39.

⁷³ Sayılı, s. 130.

⁷⁴ Haydar Akın, *Ortaçağ Avrupası'nda Cadılar ve Cadı Avı*, Phoenix Yayınevi, Ankara 2011, s. 84.

⁷⁵ Dan Burton, David Grandy, *Büyük, Gizem ve Bilim, Batı Uygarlığında Okült*, Varlık Yay., Çev: Yasemin Tokatlı, İstanbul 2004, s. 179; Magica Hiera, *Ancient Greek Magic and Religion*, Derl. Christopher A. Faraone ve Dirk Obbink (New York and Oxford University Press, 1991, s. 179.

⁷⁶ Zbinden, s. 53.

⁷⁷ Rubert D. Biggs, Medicine, Surgery and Public Health in Ancient Mezopotamia, *Journal of Assyrian Academic Studies*, Vol.19, No:1, 2005, s.1917.

⁷⁸ Zbinden, s. 103.

⁷⁹ Matta, 9:32-34.

⁸⁰ Matta, 12:22-25.

⁸¹ Luka, 11:14.

İncillerde Hz. İsa'nın Cin Çıkarma Mucizesine Eleştirel Bir Yaklaşım

kör ve dilsiz yapıyor yoksa bedeni ele geçiren cin mi kör veya dilsiz oluyor yoksa her ikisi de mümkün mü soruları akla geliyor. Buradaki insanın bedeninin ele geçirilmesi veya cinin bedene girmesi gibi ifadelerin üzerinde ciddi anlamda düşünüldüğü zaman bazı problemler ortaya çıkmaktadır. Öncelikle insan bedenini kontrol dışı bırakan cinin insan ruhundan daha üstün mü olduğu veya; bir cin insanın bedenine girince kendi özelliğini devam ettiriyorsa o zaman Hz. İsa ile konuşan cinlerin kendi dilleri olarak o yörenin dilini mi kullandıkları düşünülecektir. Üstelik dini bir problem olarak da bedeninin ele geçirildiği iddia edilen kimsenin bu süre zarfında işlediği iyilik ve kötülüklerin hesabını kimin vereceğine dair hem Hıristiyanlık hem de diğer dinler açısından büyük bir sorun ortaya çıkmaktadır.

Körlük ve dilsizliğin yanı sıra hemen hemen bütün hastalıklar eski dönemlerde de cinlere, kötü ruhlara bağlanmış ve büyü yoluyla kovulmaya çalışılmıştır. Mısır'da hastalıkların sebebi olarak cinler görüldüğü gibi Yunanlılarda da aynı şekilde düşünülmüştür. Suriye'nin muska/büyüsüyle ilgili örneklerinde bütün cinler, şeytanlar, hayaletler, murdar ruhlar, acımasız rüyalar, korku ve titreme, dehşete kapılma, şaşırma, endişe, aşırı ağlama, şiddetli panik, sıtma nöbeti, ateşli hastalıkların bütün çeşitleri, hummalı hastalıklar, iltihaplanma vs. doğum ağrısı, tümör, veba, hemen hemen bütün ağrılar, bütün yaralar, bütün hastalıklar, bütün karşı çıkmalar, şaşkınlıklar, intikamlar, kayıp çeşitleri ve utangaçlık dua ve büyü yoluyla kovulmaya çalışılmıştır.⁸² Kahire Geniza* büyüsel metinlerinde de Yahudilere göre cinler özellikle hastalıkların sebebidirler. Hem hastalıklardan iyileştirme veya koruma için yazılan bu amuletlerde hem de zararlara karşı korunmada cinler bedensel zararın sebebi olarak görülürler. Cinlerden korununca hastalıklardan korunulacağı düşünülmüştür.⁸³

İncillerde yer alan başka bir örnekte ise sara hastası olduğu söylenen bir çocuğun tedavi edilmesi anlatılmaktadır. Hz. İsa ve Havariler kalabalığın yanına vardıklarında bir adam İsa'ya yaklaşmış önünde diz çöker. “Ya Rab,” “Oğlumun

⁸² James A. Montgomery, *Aramaic Incantation Texts from Nippur*, Published by the University Museum, Philadelphia 1913, s. 92-93.

* Geniza, Yahudilerde değerli belgelerin ve kutsal objelerin yıprandıktan sonra yerleştirildiği yerdir. (Bkz. Moşe Farsi, *Türkçe Çeviri ve Açıklamalarıyla Tora ve Aftara, Devarim*, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın, İstanbul 2009, s.1006).

⁸³ Lawrence H. Schiffman & Michael D. Swartz, *Hebrew and Aramaic Incantation Texts from the Cairo Geniza Selected Texts from Tylor-Schechter Box KI*, Sheffield Academic Press, England 1992, s.35.

haline acı! Sarası var, çok acı çekiyor. Sık sık ateşe, suya düşüyor, Onu senin öğrencilerine getirdim, ama iyileştiremediler,” der.⁸⁴ Luka İncili “*ruh onu, ağzından köpükler gelene dek şiddetle sarsıyor. Bedenini yara bere içinde bırakarak güçbela ayrılıyor,*”⁸⁵ diyerek, Markos İncil’i ise “*çocuk ağzından köpükler saçıyor, dişlerini gıcırdatıyor ve kaskatı kesiliyor,*”⁸⁶ şeklinde ekler. Bunun üzerine İsa, Havarilere kızarak, “*Ey imansız ve sapmış kuşak! sizinle daha ne kadar kalacağım? Size daha ne kadar katlanacağım?*” diye serzenişte bulunur ve çocuğu kendisine getirmelerini ister. İsa cini azarlayınca, cin cocuktan çıkar ve çocuk o anda iyileşir.⁸⁷

Olay, Hz. İsa’nın bir taraftan Havarilerin imansızlığından şikayet ettiğini göstermekte, diğer taraftan dünyaya kendi isteğiyle inmediği, kendi isteğiyle insanlar arasında dolaşmadığı ve tahammül etmek zorunda kaldığını düşündürmektedir. Buradan anlaşıldığına göre Hz. İsa istediği zaman dünyayı bırakıp gitme özgürlüğüne de sahip değildir. Üstelik Hz. İsa’nın dua ile cocuktan cini çıkarma usulünü Havarilere en son öğrettiği de dikkat çekmektedir. Çünkü olay sırasında Havariler öğretilen usulleri kullanmışlar fakat cini çıkaramamışlardır. İncillerde şöyle geçer. İsa’nın öğrencileri İsa’ya gelip, “... *Biz cini neden kovamadık?*” diye sorarlar. İsa, “*İmanınız kut olduğu için*” karşılığını verir ve “*Size doğrusunu söyleyeyim, bir hardal tanesi kadar imanınız olsa şu dağa, ‘Buradan şuraya göç’ derseniz, göçer; sizin için imkânsız bir şey olmayacaktır*”⁸⁸ şeklinde bir açıklama yapar. Markos İncilinde ise olayın sonunda İsa, “*Bu tür ruhlar ancak duayla kovulabilir*”⁸⁹ diyerek tedavi yöntemini olayın sonrasında Havarilere söylemekte ve olay öncesinde henüz Hz. İsa’nın Havarilerine o duayı öğretmemiş olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bu örnekte diğer bir hastalık çeşidi olarak sara hastalığının sebebi de yine cinlere bağlanmıştır. Antik dönem inancında olduğu gibi bu tür hastalıkların bir cinin tasallutu sonucu olduğuna inancın İncillerde de yer aldığı görülmektedir. Babil tasavvuruna göre felaketleri, ateşli hastalıkları, sara hastalığını, salgın hastalıkları getirenler kötü ruhlar ve cinler olmakla birlikte, onlar küçük rahatsızlıklar, baş ağrısı, aile içi anlaşmazlıklar, ani düşmeler gibi olayların da sebebidirler. Babillilere göre delilik, aşk ve kıskançlık gibi acılar da onların

⁸⁴ Matta 17:19.

⁸⁵ Luka, 9:37-42.

⁸⁶ Markos 9:16-26.

⁸⁷ Matta 17:20; Markos 9:17-29.

⁸⁸ Matta 17:14-21.

⁸⁹ Markos 9:29.

verdiği huzursuzluklardır. Kötü ruhlar hiçbir engel tanımazlar, onları hiçbir şey durduramaz.⁹⁰ Ayrıca kas seğirmesi, felç, romatizma ve sinirsel ağrılar ve kuduz gibi hastalıklara sebep olanlar da cinler olarak görülmüşlerdir.⁹¹ Babil döneminde sara hastalığından bahsederken Tanrıların bu hastalığa sebep olduğunu söyleyen Babil tıbbi metinleri bulunmaktadır.⁹² Antik Yunan'da da sara hastalığında, akıl hastalığında, uykusuzlukta ve yüksek ateşe bağlı hezeyanlarda ve olumsuz kötü durumlarda kötü ruhların ve cinlerin etkisinin olduğuna inanılmıştır.⁹³

Ayrıca örnekte Havarilerin cinleri çıkararak hastayı iyi edememeleri Hz. İsa tarafından öğrencilerin imanının zayıflığına bağlanılmıştır. Babil döneminde hastalıkları iyileştirme ve cin çıkarma işlemleri de bir iman meselesi olarak din adamı olan hekimlerin görevi olmuştur. Öyle anlaşılıyor ki cinleri çıkarma eskiden beri bir iman işi olarak görülmüştür. Babil'de, Filistin'de hastalık ile günah arasında öylesine organik bir bağ kurulmuştur ki hastalık çok sayıdaki arkaik kültürde bir günahın varlığına işaret olarak kabul edilmiştir. Babilli hekimler hastalığın üstesinden büyüsel araçlarla gelmeye çalışmışlar ve en önemlisi de cin çıkarma yöntemini kullanmışlardır.⁹⁴ Hastalıklar başıbozukluğun ve kötülük düşüncesinin etkisi, cinlerin kişileşmesi ve bedene cinin girmesi olarak görülmüştür. Bunlarla büyü ve mineral kökenli ya da bitkisel ilaçlar aracılığıyla savaşılmıştır.⁹⁵ Hasta bedendeki organik düzensizliğe, büyü gibi görünmez güçlerle müdahale edilmiştir. Mezopotamya metinlerinde iyi cinlerin bedene girerek kötü ve felaket getirici güçlerin yerini almaları için yalvarıldığı görülür.⁹⁶ Babil hekimleri hastalıkları tedavi edebilmek, hastalıklara sebep olduğu düşünülen kötü güçleri kovabilmek amacıyla büyü sözler, tılsımlar, afsunlar kullanmışlar ve Babil hekimliği bir büyücülük tekniği olmuştur.

Sabiîlerde ise rahiplerin görevleri, Babilli ve daha sonraki dönemdeki rahiplerin görevleriyle benzerdir. O zamanki Sabiîlere kadar rahipler bir cin kovucu, şifacı, astrolog ve kehanetleri gören kişiler olarak bilinmişlerdir. Bir

⁹⁰ Zbinden, s.122; Montgomery, s. 93.

⁹¹ Zbinden, s. 24.

⁹² Mark Geller, A Babylonian Perspective on Greek Medicine, *Cambridge University Pres, Medical History*, 2006, Jul.1; 50(3): 392-395, s.394.

⁹³ Akın, s. 84.

⁹⁴ Eliade, s.76.

⁹⁵ Biggs, s.1911.

⁹⁶ Eliade, s.77.

sorunla karşılaşıldığı zaman kişi sorunları için rahibe gitmiş, rahip de hastalıkları iyileştirmek için cinleri kovmuş ve hastaya takması için bir muska vermiştir.⁹⁷ Bu tür uygulamaların bir sonucu olarak cin çıkarma işlemi ilkelden günümüze kadar inançla, imanla bağlantılanmıştır. İncillerin tasvirindeki Hz. İsa da İncillerdeki anlatılanlara göre antik dönem büyücülerinin özelliklerini taşımakta ve onlarla çok fazla ortak noktaları bulunmaktadır.

Cinlerin sebep olduğu düşünülen diğer bir hastalık türü de ateşli hastalıklardan biri olan sıtmadır. Sıtmaya yakalanan bir hasta İncillerde cin çıkarma yöntemiyle tedavi edilmiştir. Anlatılan olaya göre Hz. İsa, Simun'un kaynanasını sıtma hastalığından iyileştirir. Simun'un ateşler içinde yatan kaynanasını iyileştiren Hz. İsa, tedaviyi kadının başucunda durup ateşi azarlayarak,⁹⁸ diğer İncillere göre ise kadının elini tutarak⁹⁹ veya eline dokunarak¹⁰⁰ gerçekleştirmiş ve ateş düşmüştür. Sonrasında kadın hemen ayağa kalkıp hizmet etmeye başlamış;¹⁰¹ bu tür bir ateşli hastalık cin çıkarma uygulamasıyla tedavi edilmiştir.

Olayın sonrasında Hz. İsa'nın hastaları iyi etmesi için bütün kent kapıya toplanır ve cine tutulmuş hastalarını ona getirirler.¹⁰² *“Ve akşamleyin, cine tutulmuş birçok adamları kendisine getirdiler ve o, bir sözle ruhları çıkardı ve hastaların hepsini iyi etti,”*¹⁰³ denilmektedir. Burada cin ile ruh kelimesinin aynı anlamda kullanıldığı görülür. İncillerde cinlerin mahiyeti ve ne oldukları hakkında bilgilere yer verilmez. İslam'daki gibi ifadesi Hristiyanlarda net bir hal almamıştır. Bazen bu kötü ruh; iblis ve şeytan kelimeleri ile karıştırılır. Diğer taraftan anlatılanlardaki bütün kent halkının kapıya toplanması ifadesi, şehirde bir salgın hastalık varmış veya kent cin saldırısına uğramış gibi bir izlenim bırakmakta ve birçok insanın cinlenmiş olduğunun düşünüldüğü ortaya çıkmaktadır.

Babil ve Asur kültüründe de ateşli hastalıklara cinlerin sebep olduğu düşünülmüş ve formüller çoğu zaman “litany” denilen mukabele ile okunan dualardan oluşturulmuş ve hastalıklara sebep olduğu düşünülen cinlere, humma

⁹⁷ E.S. Drower, “White and Black Magic of the Mandeans”, *Taylor-Francis, Ltd., Folklore*, Vol. 44, no. 4, (1933), pp. 368-378, s. 372.

⁹⁸ Luka 4:38-39.

⁹⁹ Markos 1:29-39.

¹⁰⁰ Matta 8:14-15.

¹⁰¹ Luka, 4:41.

¹⁰² Matta 8:16-17; Markos 1:32-34; Luka 4:40.

¹⁰³ Matta 8:16.

gibi ateşli hastalıklara, ölüme, deliliğe ve sayıklamaya karşı kullanılmıştır.¹⁰⁴ Burada da dünden bu güne devam eden kelimelerin gücüne yer verildiği ve Tanrının gücünün kelimelerinde ortaya çıktığı görülüyor.

İncillerdeki başka bir olayda ise Hz. İsa'nın Kenanlı bir kadının cine tutulmuş kızını önce tedavi etmek istemediği anlatılır. İsa başta kadına “*Ben yalnızca İsrail halkının kaybolmuş koyunlarına gönderildim,*” demektedir.¹⁰⁵ Daha sonra kadınla arasında geçen diyalog sonucunda Hz. İsa kadının imanının büyük olduğuna kanaat getirir ve kızını iyileştirir.¹⁰⁶ Oysa Hz. İsa çoğu yerde Havarilerine dünyanın her yerine gitmelerini ve cinleri kovmalarını söylemiş bunu söylerken de insanlar ve milletler arasında bir ayırım yapmamıştır. Burada kendisinin Kenanlı bir kadını ayırması dikkat çekmektedir. Eski Ahit'in bazı yerlerinde hastalık ve salgın cinlerinin Kenan kökenli olduğu söylenilir.¹⁰⁷ Belki de Hz. İsa'nın Kenanlı kadının kızını tedavi etmek istememesinin sebebi Eski Ahit'te geçen bu ifadelerdir; ya da düşük bir kültüre sahip olduğunun düşünülmesinden dolayı rabbın yardımına layık görülmemiş olabilir.

Yine İsa'nın Kefernahum'da bir Şabat Günü havrada cinli bir insandan cin çıkardığı, hatta Şabat olması dolayısıyla tepki aldığını gösteren bir olaydan da bahsedilir. Cin, Hz. İsa'nın “*sus, çık adamdan*” diyerek cini azarlamasıyla çıkmıştır.¹⁰⁸ Eski Türklerde de cin tasallutuna karşı hastaya soğuk su serpilerek “kovuç kovuç” (çık git, çık git) denilerek üzerlik ve öd ağacı tütsülenmiştir.¹⁰⁹ Bunlara ‘çık git duası’ ve ‘sürhübâd duaları’ denilmiştir.¹¹⁰

Bu olayların dışında İncilin diğer kısımlarında cin çıkarma yöntemiyle tedavinin detaylı anlatımına yer verilmeden kısaca Hz. İsa'nın cinlenmiş hastalardan cini çıkararak iyileştirdiğini ifade eden kısa cümleler bulunmaktadır.¹¹¹ Yukarıda değinilen hastalıkların dışında hastalık ismi vermeden ‘cinleri kovdu ve hasta iyileşti’ şeklinde ifade edildiği için hangi hastalık olduğu bilinmeyen daha farklı hastalıkların da tedavi edildiği anlaşılmaktadır.

¹⁰⁴ A. S. Carrier, “Tiele on Babylonian-Assyrian Culture III, The Old Testament Student”, *The University of Chicago Press*, Vol. 8, No. 7 (May 1889), pp. 335-341, s. 268.

¹⁰⁵ Matta 15:21-28.

¹⁰⁶ Markos, 7:24-30. Matta 15/22.

¹⁰⁷ Zbinden, s.143.

¹⁰⁸ Markos, 1:21-26; Luka, 4:31-35.

¹⁰⁹ Manfred Ullmann, *İslâm Kültür Tarihinde Maji*, Çev: Yusuf Özbek, İz Yayıncılık, İstanbul 1994, s. 54-55.

¹¹⁰ Ullmann., s. 210.

¹¹¹ Markos 1:37; Luka 4:41; Luka 7:21.

Antik dönemden günümüze kadar cinlerle ilgili uygulamaların da bulunduğu büyüsel metinlerin hayatta kalan ve bize ulaşan eski ve en önemli örneği Nippur'da M.Ö. 3000'li yılların ortasından kalmadır. Büyülü formüllerin bulunduğu metinler çok gelişmiş olmayıp, tıbbi problemlere yönelik hazırlanmışlardır.¹¹² En eski tıbbi reçetelerin ise milattan önce 2000 yılları olan üçüncü hanedanlık döneminde Sümer yazısıyla yazıldığı söylenir. Bu reçetelerin en fazla muhafaza edildiği yer Neo Asur döneminde Ninevah'taki Asurbanipal kütüphanesidir.¹¹³ Bu metinlerin temel anlayışına göre cinler Dünya'nın doğal düzenini yok etmede oldukça yetenekliydi. Eski Mısır'da ise büyücülerinin ana vazifeleri hasta tedavisi olmuştur. Onlar için esas işlem cinin çıkarılmasıdır. Mısır büyücüleri cinden hastayı terk etmesini istemiş sonrasında bir büyü metnine göre, ıstırap çeken hastanın terlettirilmesi, kusturulması, iştirilmesi veya burun sümüğü ile vücut salgıları içinde bulunan cinin dışarı atılması, hastayı terk etmesi sağlanmıştır. Bu işlem onlarda sıklıkla görülen tedavi usullerindedir.¹¹⁴

İncil metinlerinde cinler, insanların sara gibi, çeşitli hastalıklara yakalanmalarına sebep olmakla beraber akıllarını kaçırma ve şiddetli bir deliliğe tutulmalarına yol açmaktadır. İncillerde, Antik Mısır ve Mezopotamya'daki gibi kötü cinler, kötü ruhlar bazı hastalıkların başlıca nedeni olarak görülmüşlerdir.

Günümüzde ise tıbbi ilerlemelerle hastalıkların sebeplerinin tespiti çok daha kolay yapılabilmekte ve bu hastalıkların cinlerle bir ilişkisinin olmadığı anlaşılabilir. Bu durumda İncil'de geçen ve cin çıkarma yöntemiyle tedavisi yapılan hastalıkların günümüzdeki bilimsel sebeplerine ve tedavi yöntemlerine bakmak gerekmektedir.

1. İncillerde Cin Çıkararak Tedavi Edilen Hastalıkların Günümüzdeki Teşhis ve Tedavileri

Gerek günümüzde gerekse daha önceki dönemlerde insanlar hastalıklardan kurtulmak amacıyla farklı usullere başvurmuşlar ve tıbbın yerini başka uygulama ve yöntemler doldürmüştür. Yapılan bir araştırmaya göre insanlar tıbbi yardımın dışında daha çok dini motif taşıyan mekânlara ve şahıslara başvurmakta ve buralarda en sık söylenen hastalık nedenininse cin

¹¹² Geller, *Ancient Babylonian Medicine Theory and Practice*, s27-28.

¹¹³ Biggs, s.1911.

¹¹⁴ Zbinden, s. 135.

İncillerde Hz. İsa'nın Cin Çıkarma Mucizesine Eleştirel Bir Yaklaşım

çarpması olduğu görülmektedir. Hastalığın tedavisi için önerilen en sık yöntemse muskadır.¹¹⁵

İncil'de cin çıkarma yöntemiyle tedavi edilen bu hastalıkların genel özelliklerine baktığımız zaman ortak bir nokta olarak bu hastalıkların sebep olduğu bazı hareketlerin hasta tarafından kontrol edilememesi olduğu görülür. Bu durum cinlerin de benzer bir şekilde denetim altına alınamayan varlıklar olmasıyla özdeşleştirilebilir; bu da muhtemelen hastalığın cinlere yüklenmesine neden olmuştur. İnsanlar cinlerin gizemli özelliklerinden dolayı ruhani varlıkların etkisi altında olduklarına inanmakta çok fazla tereddüt etmemişlerdir. Bu durum bazı hastalıkların cinlerin etkisiyle olduğu inancını diri tutmuştur. Bunun bir örneği Suudi Arabistan'da yapılan bir araştırmada görülmektedir. Üniversite hocaları ve üniversite mezunları üzerinde yapılmış bir araştırmada epilepsinin (sara hastalığının tıp terminolojisindeki ismidir), cinlerin insan bedenine sahip olmalarından dolayı ortaya çıktığına olan inancın hala devam edip etmediğine bakılmıştır. Eğitilmiş insanlar arasında bile % 50'lerde bir oranın epilepsinin cinin bedeni ele geçirmesiyle oluştuğuna inanıldığı görülür.¹¹⁶ Çin halk tedavisinde ise *Gu Sendromu* denilen insan bedeninin parazitlerle doldurulması hastalığının tedavisinde, cinden kurtulma ve onu dışarıya atmaya yarayan antik dönem formülleri kullanılır.¹¹⁷

Asıl kaynağının Mezopotamya dönemine dayandığı görülen ve İncillerde de yer alan sara hastalığının tedavisi XIX. yüzyıla kadar cin çıkarma yöntemiyle yapılmıştır. Epilepsi geçmişte bir beyin hastalığı olarak düşünülmemiş cinin bedene sahip olması olarak görülmüştür. Bu nedenle trepan denilen cerrah testeresiyle kafa kesme uygulaması sadece tıpta değil milattan önce 3000 yıllarında Neolitik dönemlerde ruhsal ve dini sebepleri olduğu düşünülen durumlarda da kullanılarak hastalık veya ruhsal varlıklar dışarıya çıkarılmak istenmiştir. Trepanla ilgili en erken bilgiler Hipokrat külliyyatındaki yazılarda çoğunlukla kafatası ameliyatı olarak görülür. Epilepsinin beyin kortikal bozukluğu olarak görülmesi on dokuzuncu yüzyılın ortalarını bulur. Bu tarih

¹¹⁵ Aziz Yaşan&Faruk Gürgen, Psikiyatri ve Fizik Tedavi Polikliniklerine Başvuran Hastaların Geleneksel Yardım Arama Davranışının Karşılaştırılması, *Dicle Tıp Dergisi*, Cilt:31, Sayı:3,(20-28), 2004, s.19.

¹¹⁶ Tahir Obeid&Ahmad Abulaban vd., Possession by 'Jinn' as a Cause of Epilepsy (Saraa): A study from Saudi Arabia, Seizure - *European Journal of Epilepsy*, Seizure 21 (2012) 245–249.

¹¹⁷ Heiner Fruehauf, Driving Out Demons and Snakes Gu Syndrome, a Forsetten Clinical Approach to Chronic Parasitism, *Journal of Chinese Medicine*, Number:57, May 1998, pp.10-17, s.10.

İngiltere, Almanya ve Hollanda'nın öncülüğünde modern epilepsi ameliyatlarının başlamasına öncülük eder.¹¹⁸

Hastalığın sebebi sinir hücreleriyle alakalı olup “beyindeki sinir hücrelerinin uyarılabilirliğinin artması sonucu gelişen kronik olarak tekrarlayan, tetiklenmemiş, (non-provoke) nöbetlerle şekillenen klinik bir durumdur.”¹¹⁹ Hasta farklı nedenlerden dolayı epilepsi nöbetlerine maruz kalmaktadır. Hastalığın hastada sıklıkla geçici bilinç kaybına neden olduğu görülür. Hasta halüsinasyon gibi psişik deneyimler yaşayabilmekte, panik atak durumları ortaya çıkmakta ve agresif tavırlar sergilemekte, nöbetlerden önce korku hissi gibi olağandışı algılamalar ortaya çıkarken, bazı nöbetlerde kişi yaralanabilmekte ve dilini ısırabilmektedir.¹²⁰

Tedavisi konusunda ise epilepsiye mutlaka müdahale edilmesi gerektiği söylenirken, bazı araştırmalar ve uzmanlar tarafından özellikle cinlerle ilgili bir hastalık olmadığına dair notların düşüldüğüne de rastlanmaktadır. Epilepsinin en önemli tedavi şekli ilaç tedavisidir ve bunun yanında psikolojik destek de tedavi yöntemleri arasında verilmiştir. Epilepside kullanılan ilaçlar beyin hücrelerinin aşırı uyarılma durumuna baskı uygulayarak nöbetlerin oluşunu engellemekte bunun için de hastanın özelliğine göre alternatif ilaçlar sunulmaktadır. Epilepsinin bazı türlerinde ise ilaç tedavisine gerek duyulmadan hasta belli yaşlara geldiğinde kendiliğinden tamamen düzelebilmektedir.¹²¹

Akıl hastalığı kavramı ise “aklı veya beyni etkileyen bir grup hastalığa verilen genel bir terim” olarak kullanılır.¹²² Akli bir bozukluk ve psikolojik bir sendrom olarak ifade edilir. Bireysel bir sebepten veya üzüntüden, ağrılı bir semptomdan veya ölüm veya ağrı risklerinin artması gibi sebeplerden kaynaklanabileceği söylenir. Bu hastalığın farklı çeşitleri bulunmakta ve bilişsel işlevlerin bozulması, olağandışı davranış veya uyumsuz davranış ile tanımlanan akıl hastalıklarından biri ifade edilmektedir.¹²³ Mental/akli bozukluklar için

¹¹⁸ Olaf E. M. G. Schijns&Govert Hoogland, The Start and Development of Epilepsy Surgery in Europe: A Historical Review, Springer, Neorosung Review Journal, 2015, 38:447-461, s.447.

¹¹⁹ Emine Taşkiran&Nerses Bebek, Epilepside İlaç Dirence ve Direnç Mekanizmaları, *Epilepsi*, 2015;21(2):43-53, s.43.

¹²⁰ Canan Aykut Bingöl, Epilepsi Rehberi, Türk Nöroloji Derneği Epilepsi Çalışma Grubu, *Epilepsi* 2012;18(1):26-38, s.37.

¹²¹ Bingöl, s.30.

¹²² Multicultural Mental Health Australia, *Mental Health Council of Australia*, 10 October, s.1, <http://www.mmha.org.au>, 14.10.2015.

¹²³ Dan J. Stein&Katharine A. Phillips, vd., What is a Mental/Psychiatric Disorder? From DSM-IV to DSM-V, *Psychol Med*, 2010 Nov; 40(11): 1759-1765, s.1759.

farklı değerlendirme ve sınıflandırmalar yapılmıştır. Akıl hastalıkları sınıfına giren her hastalığın kimyasal dengesizliği düzenleyecek ilaçlar ve bir tür psikoterapi ve profesyonel danışma yollarıyla tedavisinin yapılabileceği veya hastalığın hafifletilebileceği söylenmektedir. Depresyon, şizofreni, aşırı endişe hastalığı, kişilik bozuklukları içeren bu hastalıklar kişinin nasıl düşündüğünü, hissettiğini ve davrandığını etkiler.¹²⁴ Şizofreninin cin çarpması olduğunu söyleyen Gata'da bir profesör, işin uzmanları tarafından eleştirilmiştir.¹²⁵

Körlük ve dilsizlik ise doğuştan ortaya çıkar veya bir çok nedenlerle sonradan oluşur. Bu durum geçici olabildiği gibi kalıcı da olabilmektedir. Çeşitli şekillerde ileri düzeyde tıbbi tedavilerinin yapıldığı da herkes tarafından bilinmektedir. Körlük ve dilsizliğin sebebi günümüzde cinlere bağlanmamaktadır. Fakat ilginç bir şekilde Mezopotamya uygulamalarında da diğerlerinin aksine özellikle bu hastalıkların körlük ve dilsizliğin ismi verilerek bunlara cinlerin sebep olduğunun söylenildiği açık ve net metinler bulunmaz. Sadece bazı yerlerde genel anlamda bütün hastalıklar cinlere bağlanıyordu¹²⁶ denilir. Bu bilgi bile antik dönemde kabul edilen veya edilmeyen bir inanç veya uygulamanın geldiği kanalın nasıl devam ederek sanki kültürel bir mirasmış gibi günümüze taşındığını bize göstermektedir. İncil'de bu hastalıkların tedavisinin cin çıkararak yapılması ise muhtemelen İncil yazarların yorumları olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sıtmanın ise “Zorunlu hücre içi yerleşim gösteren ve farklı plazmodyum türleri tarafından oluşturulan, parazit türüne göre değişen ateş nöbetleri ile seyreden, anemi ve splenomegali gibi belirtilere sebep olup insan hayatını tehdit edebilen paraziter bir enfeksiyon hastalığıdır,” şeklinde tanımlı yapılmıştır.¹²⁷ Buna göre parazit, esas olarak, karaciğer hücrelerini ve alyuvarları tutar. İnsan kanı ile beslenen sivrisinekler tarafından kan hasta ya da paraziti taşıyan insandan alınarak sağlam insanlara taşınır ve onları da hastalandırır. Sıtma hastasına uygulanan tedavi sonucunda 2 gün içinde hastanın şikayetlerinin

¹²⁴ Multicultural Mental Health Australia, Mental Health Council of Australia, 10 October, s.1, <http://www.mmha.org.au>, 14.10.2015.

¹²⁵ <http://haber.sol.org.tr/bilim-teknoloji/psikiyatri-dernegi-cinlere-degil-bilime-kulak-ver-haberi-93474>, 30.09.2015.

¹²⁶ Joseph C. Lisiewski, *Cremonical Magic&the Power of Evocation*, Introduced by, Christopher S. Hyatt, & Jason Black, New Falcon Publications Las Vegas, USA, 2004, s. 180,181; S. Kori Pekala, *Evil and How to Combat Evil Magic. Spells, and Curses in the Avesta*, Harvard University, Cambridge, Massachusetts, 2000, s. 104; Carrier, s. 268; Zbinden, s. 24.

¹²⁷ Nazif Elaldi, Ülkemizde Sıtmanın Değişen Epidemiyolojisi ve Tedavisi, *Ekmdud 2013 Bilimsel Platformu*, 20-24 Mart 2013 Antalya, s.71.

tümünün kaybolduğu ve tedavi edildiği söylenir.¹²⁸ Hastalık, hastanın ve hastalığın özelliklerine ve sıtmanın sık görüldüğü bölgelere göre hasta ayakta ve hastaneye yatırılarak takip ve tedavi edilmektedir.¹²⁹ Muhtemelen eskiler tarafından ateşin bir sonucu olarak ortaya çıkan titremenin hastanın kontrolünü elinden almasından dolayı çoğu ateşli hastalıklar genellikle cinlere bağlanmıştır.

Görüldüğü üzere bilimsel veriler bu tür hastalıkları hiçbir şekilde cinlere bağlamamış, hastalığa sebep olan organın veya o noktanın tespiti yoluna giderek o bölgenin tedavisine önem vermiştir.

2. Günümüz Hıristiyanlığında Cin Çıkarma Uygulaması

Antik dönem uygulamalarının etkisi ve İncillerin cin çıkarma usullerine yer vererek Hz. İsa'nın bu uygulamasını canlı tutması gibi nedenlerle bu usul günümüzde de uygulanmaya devam etmektedir. Çünkü ilk Hıristiyanlar Hz. İsa'nın ismiyle cin çıkarma işleminin akli yönünü sorgulamamış ve olduğu gibi inanmışlardır.¹³⁰ Bu inançtan dolayı Ortaçağ Hıristiyanlığında da eskiden olduğu gibi hastalıkların teşhis ve tespitinde akla gelen ilk sebep cinler olmuş, en küçük bir davranış bozukluğu cinlere bağlanmış, delilik ve cin çarpması aynı kategoride sayılmıştır.¹³¹ Halen günümüzde birçok kilisenin papazları tarafından cin çıkarma usullerine rağbet edilmekte ve bunlardan korunma yollarına başvurulmakta hatta büyü yöntemlerini öğrenmek istediğini söyleyenler bulunmaktadır. Öyle ki, İtalya'nın başkenti Roma'da Katolik Kilisesi tarafından 2014 yılında "şeytan çıkarma kursu" düzenlendiği ve 250 Euro olan kursa 33 ülkeden 200 kişinin başvurduğu şeklindeki bir habere rastlanılır.¹³²

Erken dönem Hıristiyanlar, Hz. İsa'nın cinni güçlere karşı her hangi bir su, tütsü, ışık gibi bazı gereçlere ihtiyaç duymaksızın cinlere karşı savaştığına ve hasta bedenlerden cinlerin çıkarılarak hastalıkların iyileştirildiği ve günahların affedildiğine inanırlar.¹³³ Kilise babalarının da cinlerin varlığına,

¹²⁸ <http://sbu.saglik.gov.tr/Ekutuphane/kitaplar/sitma.pdf>, s.2, 14.10.2015.

¹²⁹ Elaldi, s.72.

¹³⁰ Francis MacNutt, *Deliverance from Evil Spirits a Practical Manual*, Chosen, Michigan, 2009, s.17.

¹³¹ Michel Foucault, *Deliliğin Tarihi*, Çev: Mehmet Ali Kılıçbay, İmge Kitabevi, Ankara 2006, s.140.

¹³² http://www.bbc.com/turkce/haberler/2014/05/140510_italya_seytan, 12.10.2015.

¹³³ Eberhard Arnold, *The Early Christians in Their Own Words*, Plough Publishing House, USA 2007, s.6.

İncillerde Hz. İsa'nın Cin Çıkarma Mucizesine Eleştirel Bir Yaklaşım

cinlerin paganların ibadet ettiği kafir tanrılar olduğuna,¹³⁴ cinlerin başının şeytan olduğuna¹³⁵ ve gelecekle ilgili olarak cinlerin, kurtuluşun kutsal planıyla ilgili kehanetten haber veremeyeceğine¹³⁶ inandıkları görülür. Kilise babalarından Origen'e göre Hıristiyanlık paganlarda olduğu gibi cinlere ibadetten farklı bir medeni kavrama sahiptir.¹³⁷ Tertullian için ise Hz. İsa'nın cinleri yenmesi ve İncil'deki İsa'nın cinler üzerindeki gücü kritik bir öneme sahiptir.¹³⁸ Tertullian cin çıkarma işlemini heretiklerin kadınlarının yaptığını, başkalarına öğrettiklerini ve konu üzerinde tartıştıklarını söyler.¹³⁹ Justin'e göre ise tanrının oğlu cinleri yok etmek için insan olarak gelmiştir.¹⁴⁰ Baba oğula cinlere dayanabilmesi için büyük bir güç vermiştir.¹⁴¹ Justin cinlere iyi olan meleksel güçlerden, tanrıya hizmet eden ruhlardan daha fazla ilgi gösterir. Kötü cinlere, iblis, şeytan veya şeytanımsı varlıklar denildiğinden bahseder.¹⁴² Ayrıca kilisenin ilk toplantısında birlikte dualar edildiği, şarkılar söylenildiği, toplantıda cinlerin kovulduğu, günah çıkarıldığı ve affedilme uygulamalarının yapıldığı söylenilir.¹⁴³

Bir kaynağa göre Hıristiyanlığın ilk zamanlarında her bir rahibin her bir piskoposluk bölgesinde cin çıkarmayla görevlendirilmiş olduğu fakat günümüzde Hıristiyanlarda cin çıkarma uygulamasının biraz daha askıda kaldığı, eskisi kadar önem verilmediği ve kayıtsız kaldığı ayrıca son yüzyılda cinin ele geçirdiği insan sayısında azalma olduğu söylenmektedir.¹⁴⁴ Roma Katolik kilisesinde cin çıkarma işi gerçekte her rahibin sıradan bir işi iken 1964 İkinci Vatikan Konsili'nde yenilikçiler tarafından yeniden düzenlenir. Burada cinlerin insan bedenine sahip olması ve onun tedavisine karşı çoğu resmi idarecilerin ilgisiz kaldıkları söylenmiştir. Bazı din adamları ise körlük gibi bazı

¹³⁴ S. L. Greenslade, *Early Latin Theology*, SCM Press, USA 1956, s.193; A. M. Casiday, *Evagrius Ponticus, The Early Church Fathers*, Routledge, London and New York 2006, s.48.

¹³⁵ Joseph W. Trigg, *Origen, The Early Church Fathers*, Routledge, London and New York 1998, s.249.

¹³⁶ Trigg, Origen, s.270.

¹³⁷ Eberhard Arnold, , s.42.

¹³⁸ Arnold, s.44.

¹³⁹ Greenslade, s.62.

¹⁴⁰ Arnold, s.45.

¹⁴¹ Arnold, s.80.

¹⁴² Cyril C. Richardson, *Early Christian Fathers*, The Westminster Press, USA 1953, s.259.

¹⁴³ Arnold, s.189.

¹⁴⁴ Malachi Martin, *Hostage to the Devil: The Possession and Exorcism of Five Contemporary Americans*, Harper One, San Francisco 1992, s.12.

durumlarda piskoposun iznini alarak uygulama yaparlar.¹⁴⁵ Bunların aksine başka bir kaynakta ise zor şartlarda bile cin çıkarma oranında istikrarlı bir artış olduğu yazılıdır. Kaynağa göre 1960'ların başında ve 1970'lerin ortalarına kadar cin çıkarma işlemlerinin sayısında %750 artış olmuştur. Aynı dönemin sonunda ise korkutucu derecede bir artış gözlenir. Her yıl 800'den 1300'e kadar büyük cin çıkarma ve binlerce de küçük cin çıkarma işlemleri yerine getirilmektedir. Umutsuz ve endişeli Katolik, Protestan, Evanjelik olan veya kiliseye mensup olmayan insanların binlercesinden mektup geldiği söylenilmektedir.¹⁴⁶

Günümüzde çoğu büyük piskoposluk bölgelerinde hala bir rahip bu iş için görevlendirilmektedir. Cin çıkaran kimse için resmi kilise izni gerekir. Bazen de bir din adamı piskopostan izin almadan uygulamayı yapmakta fakat böyle bir durumda o kimsenin başarısız olduğu söylenmektedir.¹⁴⁷ Kiliseye göre cin çıkarma işlemini sıradan bir insan yapamaz yapsa da yeterince başarılı olamaz. Resmi cin çıkarma işlemini kilisenin kanonik yasalarına göre sıradan bir rahip, oranın piskoposunun izniyle tıbbi muayeneden sonra uygulayabilir.¹⁴⁸ Roma kilisesine göre cin çıkarma bir sakrament değildir. Vaftiz ve günah çıkarma gibi olmasa da dini bir gelenektir. Bu uygulama için kilise otoritelerinden yasal bir yetkilinin olması ve bu kişiye inanılması gerekmektedir. Cin çıkarmanın inanılmaz tehlikeli ruhsal bir uygulama olduğu ve cinin insanın özgür isteklerini ele geçirdiği, bedenini kontrol altına aldığı düşünülür.¹⁴⁹ Mesala bir Pentekost kilisesinde tedavi etme ve cin çıkarmada bir kiliseden bir kiliseye değişen farklı metotlar kullanılmaktadır. Onların neredeyse hepsinin iyileştirme ve tedavi etmenin gösterildiği bahçe veya merkez olarak isimlendirilen kampları bulunur.¹⁵⁰ Bir cin çıkarıcının ücreti az bir miktardır fakat o kişi kötü ruhlarla olan bu savaşı kaybederse ona bir ceza eklenir. O kimsenin eninde sonunda kendisine saldıran kötü cinlerle yüz yüze gelmesi gerekir.¹⁵¹

¹⁴⁵ Martin, s.XVII.

¹⁴⁶ Martin, s.XVIII.

¹⁴⁷ Martin, s.12.

¹⁴⁸ Philip T. Weller, *The Roman Ritual*, (y.y), 1964, s.

¹⁴⁹ Martin, s.459.

¹⁵⁰ Opoku Onyinah, *Witchcraft and the Concept of Exorcism in the Church of Pentecost, Doctor of Philosophy Thesis, The University of Birmingham 2002*, s.156.

¹⁵¹ Martin, s.10.

İncillerde Hz. İsa'nın Cin Çıkarma Mucizesine Eleştirel Bir Yaklaşım

Günümüzde cin çıkaran rahiplere hazırlık amacıyla verilen derslerin ve kuralların bulunduğu bir klavuz kitap bulunmamaktadır. Cin çıkarma için kilise belli bir çerçevede hazırlanmış bir resmi metin sağlar. Bu metin 20 dakika gibi bir sürede bazı ritüel davranışları ile birlikte yüksek sesle okunur ve sonrasında kişi cin çıkarabilir.¹⁵²

İslam'da ise bir halk inancı olarak İlahi güç Kuran'daki kelimelerin gücüyle ortaya çıkarılmış, yani Kuran ayetleri aracı kılınarak uygulamalar yapılmıştır. Muhtemelen insanüstü bir güç olan cinin daha büyük ve yüce bir gücün temsilcisinin veya kendisinin müdahalesiyle çıkartılabileceğine inanılmıştır. Her ne kadar Kuran ve hadisler cin çıkarma yöntemiyle hastalıkların tedavisine dair herhangi bir şey söylemese de özellikle havas, büyü kitaplarında bu tedavi şekline yer verilmekte ve dinle ilişkilendirilerek hoca lakabı verilen cinci hocalar tarafından cin çıkarma usulüyle tedavinin antik dönemde ve İncil'de olduğu gibi sara,¹⁵³ felç, körlük, sıtma, ve ateşli hastalıklar¹⁵⁴ gibi benzer hastalıklar için yapıldığı görülmektedir. İslami sahih kaynaklarda Hz. Peygamberden cin çıkarma uygulamasından bahseden rivayete rastlanılmamıştır.¹⁵⁵ Hz. Peygamberin hadisleri arasında sadece cinlerden korunma,¹⁵⁶ onlardan Allah'a sığınma örnekleri verilir.¹⁵⁷ Cinleri çıkarma uygulamaları yer almaz. Dolayısıyla İslami halk inançlarının dışında, Hıristiyanlığın aksine nasslarda cin çıkarmaya dair hiç bir ifade ve uygulamaya rastlanılmaz.

Hıristiyanlıkta ise Hz. İsa cin çıkarma işlemini kendi tanrısal eliyle yaparak bu uygulamanın dinsel inanç boyutunun derinlik kazanmasında çok önemli bir rol oynamış ve kendisinden sonra gelecek olan din adamlarını kendisine vekil yaparak cin çıkarma işleminin vekaletini Hıristiyan din adamlarına bırakmış ve bu uygulamayı inanç boyutuna taşımıştır.

¹⁵² Martin, s.17.

¹⁵³ Seyyid Süleyman el-Hüseynî, *Kenzü'l-Havâs Gizli İlimler Hazinesi*, Ter: Nebil Fazıl Alsan, Sağlam Yayınevi, İstanbul, t.y, c.IV, s. 87; Kenz, c.III, s. 123-124.

¹⁵⁴ Ebül-Abbas Takıyyüddin Ahmed b. Ali b. Yusuf el-Kureyşi Buni, *Şemsü'l-Maârifü'l-Kübra*, el-Mektebetü's-Sekafiyye, Beyrut, 1291, ty, c.I, s.126.

¹⁵⁵ Ali Osman Ateş, Akıl Hastalıkları Üzerinde Cinlerin Etkisi ve Rukye Konusuyla İlgili Bazı Rivayetlerin Değerlendirilmesi, *Diyanet İlmî Dergi*, Nisan-Mayıs-Haziran, 1993, cilt:29, sayı:2, s.103.

¹⁵⁶ Müslim, Eşribe, 97.

¹⁵⁷ Tirmizi, Davat, 54/VII, 163; Tirmizi, Davat, 14/V, 467; 21/V, 473; Tirmizi, Davat, 34/V, 490; 57/V, 508.

Sonuç

Sebebinin ve tedavisinin bilinemezliğinin getirdiği bir sonuç olarak hastalıklar insanlar tarafından ruhsal varlıklar olan cinlere, kötü ruhlara bağlanmıştır. Bazen cin bazen de kötü ruh olarak isimlendirilen bu varlıklar antik dönemden itibaren hastalıkların sebebi olmuştur. İnciller de aynı inancı devam ettirerek Hz. İsa ve Havarileri eliyle cinlerin çıkartılarak hastalıkların tedavi edildiğine hatta antik dönem inancından biri olan yedi cini kovduğuna yer vermiştir. Bir mucize olarak görülen Hz. İsa tarafından cinlerin çıkarılması işleminin Havarilere de öğretilbildiği hatta sıradan insanlar tarafından da bu mucizenin gerçekleştirilebildiği görülür.

İncillerin bir vahiy ürünü olduğu göz önüne alınacak olursa Hz. İsa'nın hastalığı tedavi yöntemi olan cin çıkarma usulünü kullanması bizleri İncillere sonradan eklenen bir takım ifadelerin olduğu sonucuna götürmektedir. Muhtemelen İncil yazarları kendi zihinlerinde var olan bu tür hastalıklara cinlerin sebep olacağı düşüncesini İncillere aktarmışlardır. Yoksa gerçek bir vahiy kitabında bir hastalığın tedavisinin bilinemeyerek Kutsal Kitap'ta yanlış bilgilerin yer alması ve özellikle de bir Peygambere hatta Hıristiyanlara göre bir tanrıya yanlış bir uygulamanın mucize olarak verilmesi düşünülemez.

Hz İsa İncillerde birçok hastalığı farklı şekillerde tedavi etmesine rağmen bunlardan sadece saralı hastaları, akıl hastalarını, ateşli hastalıkları, sıtma hastalığını, körlük ve dilsizliği cin çıkarma usulüyle tedavi etmiştir. Bu hastalıkların antik dönemde ve daha sonra günümüz geleneklerinde aynı yöntemle tedavi edilmeye çalışıldığı ve eski yanlış bilgilerin günümüze aktarıldığı görülür. Modern dönem bilimi ve tıbbı ise bu hastalıkların cinlerin etkisiyle olmadığını ortaya koymasına rağmen, tıp ne kadar ilerlerse ilerlesin cin çıkarma işlemi insanlar arasındaki rağbetini kaybetmemiştir. Gerek Hıristiyanlıkta Hz. İsa tarafından gerekse diğer dinsel kültürlerin etkisiyle inanç boyutuna taşınan ve günümüz Hıristiyanlığı ve bu toplumlar tarafından hala uygulamalarına yer verilen cin çıkarma uygulaması tıba rağmen devam etmekte; akıl ve tıp, dini bir boyut kazanmış olan bu uygulamalar karşısında yetersiz kalmaktadır.

Bir diğer problem ve günümüze kadar ihmal edilmiş veya atlanılmış kısım ise cini bedenden çıkarma işlemine geçmeden önce cinlerin bir bedene girip giremeyeceğinin özellikle de bilimsel olarak bunun mümkün olup olmayacağına tespitinin yapılmaması ve bunun üzerinde tartışılmaması hususudur. Öyle ki, yapılan çalışmalarda hep bir adım sonrasında başlanılarak

cinlerin bedeni ele geçirebileceğine inanılarak hükümlerin çıkarıldığı ve bazı sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir.

KAYNAKÇA

Akın, Haydar. *Ortaçağ Avrupası'nda Cadılar ve Cadı Avı*, Phonenix Yayınevi, Ankara 2011.

Arnold, Eberhard. *The Early Christians in Their Own Words*, Plough Publishing House, USA 2007.

Ateş, Ali Osman. "Akıl Hastalıkları Üzerinde Cinlerin Etkisi ve Rukye Konusuyla İlgili Bazı Rivayetlerin Değerlendirilmesi", *Diyanet İlmî Dergi*, Nisan-Mayıs-Haziran, 1993, cilt:29, sayı:2.

Biggs, Rubert D. "Medicine, Surgery and Public Health in Ancient Mezopotamia", *Journal of Assyrian Academic Studies*, Vol.19, No:1, 2005.

Bingöl, Canan Aykut. "Epilepsi Rehberi, Türk Nöroloji Derneği Epilepsi Çalışma Grubu", *Epilepsi* 2012;18(1):26-38.

Burton, Dan&Grandy, David. *Büyü, Gizem ve Bilim, Batı Uygarlığında Okült*, Varlık Yay., Çev: Yasemin Tokatlı, İstanbul 2004.

Carrier, S. "Tiele on Babylonian-Assyrian Culture III, The Old Testament Student", *The University of Chicago Press*, Vol. 8, No. 7 (May 1889), pp. 335-341.

Casiday, M. *Evagrius Ponticus, The Early Church Fathers*, Routledge, London and New York 2006.

Christopher, A. *Magica Hiera: Ancient Greek Magic and Religion*, Faraone ve Dirk Obbink (New York ard Oxford University Press, 1991.

Collins, Timothy Joseph. "Natural Illnes in Babylonian Medical Incantations", Volume One, *Doctor of Philosophy*, Chicago, Illinois, June 1999.

Drower, E.S. "White and Black Magic of the Mandeans", *Taylor-Francis, Ltd., Folklore*, Vol. 44, no. 4, (1933), pp. 368-378.

Ekrem, Sarıkçıoğlu. *Din Fenomenolojisi, Dinlerin Mahiyeti ve Tezahür Şekilleri*, Fakülte Kitabevi, Isparta 2011.

el-Hüseynî, Seyyid Süleyman. *Kenzü'l-Havâs Gizli İlimler Hazinesi*, Ter: Nebil Fazıl Alsan, Sağlam Yayınevi, İstanbul, t.y, c.IV,

el-Kureyşi Buni, Ebül-Abbas Takıyyüddin Ahmed b. Ali b. Yusuf. *Şemsü'l-Maârifü'l-Kübra*, el-Mektebetü's-Sekafiyye, Beyrut, 1291, ty. c.I, s.126.

Elaldı, Nazif. "Ülkemizde Sıtmanın Değişen Epidemiyolojisi ve Tedavisi", *Ekmud 2013 Bilimsel Platformu*, 20-24 Mart 2013 Antalya.

Eliade, Mircea. *Babil Simyası ve Kozmolojisi(Babil)*, Kabalcı Yayınevi, İstanbul 2002.

Erbaş, Ali. *Melekler Alemi (İlahi Dinlerde Melek İnancı)*, Nun Yayıncılık, İstanbul 1998.

Farsi, Moşe. *Türkçe Çeviri ve Açıklamalarıyla Tora ve Aftara, Devarim*, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın, İstanbul 2009.

Foucault, Michel. *Deliliğin Tarihi*, Çev: Mehmet Ali Kılıçbay, İmge Kitabevi, Ankara 2006.

Fruehauf, Heiner. “Driving Out Demons and Snakes Gu Syndrome, a Forsetten Clinical Approach to Chronic Parasitism”, *Journal of Chinese Medicine*, Number:57, May 1998.

Geller, Markham, J. *Ancient Babylonian Medicine Theory and Practice*, Wiley Blackwell Publication, UK, 2010.

Geller, Mark. “A Babylonian Perspective on Greek Medicine”, Cambridge University Pres, *Medical History*, 2006, Jul.1; 50(3): 392-395.

Greenslade, S. L. *Early Latin Theology*, SCM Press, USA 1956.

Lisiewski, Joseph C. *Cremonical Magic&the Power of Evocation*, Introduced by, Christopher S. Hyatt, & Jason Black, New Falcon Publications Las Vegas, USA, 2004.

MacNutt, Francis. *Deliverance from Evil Spirits a Practical Manual*, Chosen, Michigan, 2009.

Martin, Malachi. *Hostage to the Devil: The Possession and Exorcism of Five Contemporary Americans*, Harper One, San Francisco 1992.

Mayer, Dan. “A Brief of Medicine and Statistics”, Cambridge University Press, *Essential-Based Medicine*, www.cambridge.org, 30.09.2015.

Mirecki, Paul & Meyer, Marvin. “Magic and Ritual in the Ancient World”, *Brill*, Volume 141, Leiden-Boston-Köln 2002.

Montgomery, James A. *Aramaic Incantation Texts from Nippur*, Published by the University Museum, Philadelphia 1913.

Multicultural Mental Health Australia, Mental Health Council of Australia, 10 October, <http://www.mmha.org.au>, 14.10.2015.

Müslim, Ebu’l-Huseyn Müslim bin Haccac el-Kureysi (ö.261-874). *el-Camiu’s-Sahih*, Tahk: M. F. Abdülbaki, (I-V), Mısır 1955.

Obeid, Tahir & Abulaban, Ahmad. “Possession by ‘Jinn’ as a Cause of Epilepsy (Saraa): A Study from Saudi Arabia”, *Seizure - European Journal of Epilepsy*, Seizure 21 (2012) 245–249.

Onyinah, Opoku. "Witchcraft and the Concept of Exorcism in the Church of Pentecost", *Doctor of Philosophy Thesis*, The University of Birmingham 2002.

Ornan, Tallay. "Expelling Demons at Nineveh: On the Visibility of Benevolent Demons in the Palaces of Nineveh", *British Institute for the Study of Iraq*, Iraq, Vol. 66, Part One (2004), pp. 83-92.

Pekala, S. Kori. *Evil and How to Combat Evil Magic. Spells, and Curses in the Avesta*, Harvard University, Cambridge, Massachusetts, 2000.

Richardson, Cyril C. *Early Christian Fathers*, The Westminster Press, USA 1953.

Saucy, Mark R. "Miracles and Jesus Ploclamation of the Kingdom of God", *Bibliotheca Sacra* 153, *Dallas Theological Seminary*, (July-September 1996), pp. 281-307.

Sayce, H. *Ancient Monuments of Egypt and Western Asia*, Samuel Bagster and Sons, Limited, London 1888, c.I.

Sayılı, Aydın. *Mısırlılarda ve Mezopotamyalılarda Matematik, Astronomi ve Tıp*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1982.

Schiffman Lawrence H.&Swartz, Michael D., *Hebrew and Aramaic Incantation Texts from tha Cairo Genizah Selected Texts from Tylor-Schechter Box K1*, Sheffield Academic Press, England 1992.

Schijns, Olaf E. M. G. & Hoogland, Govert vd., "The Start and Development of Epilepsy Surgery in Europe: A Historical Review", *Springer, Neorosung Review Journal*, 2015, 38:447-461.

Stein,Dan J.& Phillips, Katharine A. "What is a Mental/Psychiatric Disorder? From DSM-IV to DSM-V", *Pyschol Med*, 2010 Nov; 40(11): 1759-1765.

Taşkıran, Emine&Bebek, Nerses. "Epilepside İlaç Dirence ve Direnç Mekanizmaları", *Epilepsi*, 2015;21(2):43-53.

Taylor, Gene. "Jesus the Miracle Worker; A Series of Sermons on the Miracles of Jesus", <http://www.centervilleroad.com/downloads/sermons/miracles.pdf>, 17.12.2015.

Thompson, R. Campbell. *Semitic Magic, It's Origins and Development*, Luzac&Co., London: 1908.

.....*The Devil and Evil Spirits of Babylonia*, Luzac and Co., London 1904, Vol.I.

Tirmizi, Ebu İsa Muhammed bin İsa, (ö.279/892). *Sünen*, I-V, İstanbul 1982.

Toorn, Karel van der & Becking, Bob, vd., *Dictionary of Deities and Demons in the Bible*, William B. Eerdmans Publishing Company Cambridge UK 1999.

Trigg, Joseph W. *Origen, The Early Church Fathers*, Routledge, London and New York 1998.

Ullmann, M. *İslâm Açısından Sihir, İslâm Kültür Tarihinde Maji*, Çev: Yusuf Özbek, İz Yayınları, İstanbul 1994.

Weller, Philip T. *The Roman Ritual*, (y.y), 1964.

Yaşan, Aziz&Gürgen, Faruk. “Psikiyatri ve Fizik Tedavi Polikliniklerine Başvuran Hastaların Geleneksel Yardım Arama Davranışının Karşılaştırılması”, *Dicle Tıp Dergisi*, cilt:31, sayı:3,(20-28), 2004.

Zbinden, Ernst. *İslâm'da ve Eski Ortadoğuda Cin ve Ruh İnançları*, Ter: Ekrem Sarıkçıoğlu, Yeni Ufuklar Neşriyat, Samsun 1994.